

Sygn. akt II PK 216/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa E. R.

przeciwko P. [...] SA w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w J.
z dnia 6 lutego 2015 r., sygn. akt VII Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 120 (sto
dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z dnia 6 lutego 2015 r. oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 3 września 2014 r. (mocą którego oddalono powództwo E. R. przeciwko P. [...] S.A. w W. o uchylenia kary porządkowej i zasądzone od pozwanego na rzecz powódki kwotę 12.592,23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty; oddalono powództwo w pozostałej części oraz wzajemnie zniesiono koszty zastępstwa procesowego) i zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną przez stronę pozwaną. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 30 § 4 k.p. oraz 2/ art. 47¹ k.p. Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność, a na wypadek uznania, że skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona - wniesiono o jej przyjęcie na tej podstawie, że w niniejszej sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawa, to jest art. 45 § 1 k.p.

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca upatruje w tym, że Sąd rozpatrywał poszczególne uchybienia powódki, wskazane w oświadczeniu pozwanej o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem, jako niezwiązane ze sobą, oddzielne przyczyny wypowiedzenia umowy, nie traktując ich kumulatywnie, a w szczególności nie odnosząc się w żadnej mierze do tego, że przyczyną rozwiązania łączącego strony stosunku pracy, na którą składały się wszystkie naruszenia powódki brane pod uwagę łącznie, była ostatecznie utrata zaufania pozwanej do powódki jako pracownika.

Odnosząc się natomiast do potrzeby wykładni przepisu art. 45 § 1 k.p. skarżąca wskazuje, że wykładnia ta jest konieczna w zakresie: ustalenia, czy zarzuty stawiane pracownikowi w treści wypowiedzenia umowy o pracę należy rozpatrywać w oderwaniu od siebie (bez związku), jako indywidualne przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę, mimo tego, iż przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę była utrata zaufania; ustalenia, czy zarzuty (różnej wagi) stawiane pracownikowi w dłuższym okresie czasu mogą stanowić przyczynę rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem, w szczególności z uwagi na utratę zaufania pracodawcy do pracownik; ustalenia wpływu oceny zachowania pracownika, za które udzielono mu prawomocnie kary porządkowej, na podane w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyny rozwiązania umowy o pracę, które są rodzajowo tożsame.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych. W przypadku, gdyby Sąd Najwyższy

przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnośnie do tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi

wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr

315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż skarżący nie wykazał istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do wskazywanej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wypada zauważyć, że w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, utrata zaufania do pracownika może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach natury obiektywnej oraz racjonalnej i nie jest wynikiem arbitralnych ocen lub subiektywnych uprzedzeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1997 r., I PKN 385/97, OSNP 1998 nr 18, poz. 538). Utrata zaufania do pracownika uzasadnia wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli w konkretnych okolicznościach nie można wymagać od pracodawcy, by nadal darzył pracownika zaufaniem. Ponadto - aby uzasadniać wypowiedzenie stosunku pracy - nadużycie zaufania musi wiązać się z takim zachowaniem pracownika, które może być obiektywnie ocenione jako naganne, nawet jeśli nie można było pracownikowi przypisać subiektywnego zawinienia. Z kolei obiektywna naganność zachowania pracownika jako podstawa utraty zaufania do niego ze strony pracodawcy musi być oceniana w kontekście wszelkich okoliczności faktycznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24

października 2013 r., II PK 24/13, OSNP 2014 nr 9, poz. 127). Innymi słowy, aby rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem było uzasadnione utratą zaufania, pracodawca musi wskazać przyczyny, z powodu których owe zaufanie utracił, przyczyny te muszą być prawdziwe, a zachowania pracownika muszą być obiektywnie naganne. Nie sposób zatem upatrywać oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w działaniu Sądu polegającym na zbadaniu prawdziwości każdej z przyczyn, z powodu których pracodawca utracił zaufanie do pracownika. W konsekwencji tego badania Sąd pierwszej instancji ustalił, między innymi, że przyczyna wskazana jako „brak lojalności wobec pracodawcy, szkalowanie go, relacjonowanie swojego niezadowolenia na wyższych szczeblach organizacji bez powiadomienia na poziomie oddziału”, nie jest prawdziwa. Podobnie, nie zostało udowodnione w przedmiotowym postępowaniu, aby powódka „wykorzystywała w sposób rażący fakt, że jest małżonką dyrektora Regionu Z.”, co zarzucono jej w piśmie zawierającym oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem. Nie można też uzasadniać rozwiązania umowy o pracę w 2014 r. zdarzeniami mającymi miejsce w 2007 r., 2008 r. czy 2011 r. Wprowadzie przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę nie określają - w przeciwieństwie do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia - żadnego terminu, w jakim pracodawca powinien złożyć tej treści oświadczenie woli, jednakże data dokonania wypowiedzenia nie może być zbyt odległa w czasie od zdarzeń stanowiących przyczynę decyzji pracodawcy, aby przyczyna ta nie utraciła waloru aktualności. Konkludując, celowe było sprawdzenie przez Sąd, czy wskazane w oświadczeniu woli pozwanego zdarzenia składające się na przyczynę wypowiedzenia przedmiotowej umowy o pracę, są prawdziwe. Nie można przy tym twierdzić - co czyni skarżący - że Sąd nie potraktował tych przyczyn kumulatywnie. Przeciwnie: oceniając je wszystkie doszedł do przekonania, że nie mogą stanowić podstawy wypowiedzenia umowy o pracę z powódką.

Nie sposób nie ulec wrażeniu, że skarżący w istocie zmierza do podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego, co na tym etapie postępowania jest niedopuszczalne. Kwestie te nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz

art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681).

W przedmiotowej sprawie nie została także spełniona druga powołana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to jest potrzeba wykładni art. 45 § 1 k.p. Skarżący nie wykazał, aby przepis ten budził poważne wątpliwości albo nie doczekał się wykładni. Warto w tej materii zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 r. (I PK 222/10, LEX nr 1265551), w którym w sposób generalny odniesiono się do kwestii wielości przyczyn wypowiedzenia i ich wpływu na podejmowanie decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę. W powołanym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że zna i aprobuje orzecznictwo, w świetle którego w przypadku podania przez pracodawcę kilku przyczyn rozwiązania stosunku pracy wystarczy, by przynajmniej jedna z nich okazała się prawdziwa i konkretna (uzasadniająca wypowiedzenie). Stanowisko takie nie może jednak być przyjmowane bezkrytycznie w każdym sporze, w którym pracodawca przedstawia szereg okoliczności przemawiających za rozwiązaniem stosunku pracy. Praktyką życia prawnego w stosunkach pracy staje się uzasadnianie wypowiedzenia (czy innych form rozwiązania umowy o pracę) nie jedną, lecz całą gamą przyczyn. Tak też było w sprawie niniejszej. O ile można uznać za wystarczające, gdy zasadna okazuje się jedna spośród dwóch lub trzech przyczyn, o tyle trudno aprobować takie stanowisko, gdy pracodawca wskazuje ich kilka (kilkanaście). Nie chodzi przy tym o sytuację, w której pracodawca wskazując szereg drobnych uchybień zmierza do wykazania, że w sumie stanowią one przyczynę uzasadniającą rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika. Problem pojawia się wówczas, gdy pracodawca „zarzuca” pracownika przyczynami wskazanymi w wypowiedzeniu niejako losowo licząc na to, że przynajmniej jedna okaże się prawdziwa i konkretna a jednocześnie zasadna i w ten sposób utrzyma skuteczność dokonanej czynności. Zdaniem Sądu Najwyższego, przyczyny zasadne muszą stanowić istotną proporcję wszystkich przyczyn ujętych przez pracodawcę w wypowiedzeniu.

Z uwagi na wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy podnoszonych przez skarżącego wątpliwości na tle wykładni 45 § 1 k.p., nie występuje zatem i ta przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Konkludując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

[l.n]